

Отворено писмо

проф. др Ђорђу Станковићу, шефу Катедре за историју Филозофског факултета
Универзитета у Београду

Господине професоре,

Српска либерална странка, на основу постојећих правних прописа, поднела је захтев Окружном суду у Београду за рехабилитацију генерала Милана Недића. Поводом поднетог захтева, новинар „Политике“ Слободан Кљакић обавио је са Вама разговор који је тај лист објавио 4. јула 2008. године, под насловом „Острашћени историографски ревизионизам“, и поднословима: „Недићева Србија била је једна од `најквислиншкијих` држава“ (наш коментар: Боже, сачувај нас од овакве терминологије) и „Добровољно на рад и на студије у Немачку“.

Да којим случајем нисте доктор за историју Југославије на Филозофском факултету у Београду и при томе још и шеф катедре, не бисмо се освртали на Ваше коментаре и мишљења, јер свако има право на своја идеолошка опредељења. Међутим, пошто Ваши коментари превиђају одређене историјске чињенице или их пак боје идеолошким, левичарским, колором што је недопустиво када је историја у питању, јер историја је учитељица живота и мора да буде објективна а не базирана на причама победника или побеђених, осећамо потребу да Вам укажемо на следеће историјске чињенице:

- Генерал Милан Недић се у окупираној Србији прихватио тешке и незахвалне улоге председника Владе на молбу и инсистирање виђених и угледних људи Србије тога суморног времена. Вама као доктору историје треба да буду позната имена неких од тих људи.

У својству председника Владе, генерал Милан Недић је у периоду окупације 1941-1944. године прихватио више десетина хиљада Словенаца које су Немци протерали, као и преко 250.000 Срба који су нашли спас у окупираној Србији, бежећи ипред усташког ножа из Независне државе Хрватске - из Босне, Срема, Славоније, као и испед балиста на Косову. Он је те несрећнике не само прихватио, већ им је обезбедио посао и сигурну егзистенцију. Све је то урађено под најтежим околностима, јер је немачки окупатор путем тзв. реквизиције узимао све робне, као и сточне фондове.

Ето то је урадио генерал Милан Недић, кога Ви као професор историје називате највећим „квислингом“ на планети.

Да би генерације рођене после Другог светског рата схватиле како је био трагично тежак и племенит посао који је генерал Недић морао да обавља у окупираној Србији приликом прихватања и смешатаја избеглица из више крајева окупиране Краљевине Југославије, упућујемо их да гледају телевизијске снимке колона избеглица које су бежале пут Србије у последњем грађанском рату, када се распадала СФРЈ- држава чији су темељи постављени у Јацу 1943. године, и која се урушила врло брзо након смрти свог оснивача.

Италија је капитулирала 1943, када су немачке трупе узвратиле окупацијом те земље. Истовремено, италијански комунисти (партизани), у циљу што бржег освајања власти, кренули су у обрачун са Немцима који су узвратили наредном да ће за сваког убијеног немачког војника стрељати десет Италијана. Познати италијански публициста и водитељ емисије „Porta a porta“ на RAI Uno, написао је о овоме књигу о којој су на тој телевизији говорили еминентни историчари чија се основна порука сводила на констатацију да су италијански комунисти (партизани) сулудо жртвовали своје грађане када се рат већ ближио крају. Рат су већ биле одлучиле велике светске силе удружене у борби против Немачке. Тако је било у Италији која је у времену о ком је реч имала преко 50 милиона становника. А како је било у окупираној Србији, која је тада имала око пет милиона становника?

Да обавестимо Ваше студенте да су окупационе снаге Немачке за једног немачког војника који би био убијен стрељале 100 Срба, док је за рањеног стрељано педесет.

Шта је генерал Милан Недић у тим стравичним околностима чинио?

Настојао је да на све могуће начине сачува животе српској омладини, организујући „Српску стражу“ која је чинила све да колико-толико обезбеди мир, и како би их што мање било изложено немачком немилосрдном стрељачком строју. Окупљени у „Српској стражи“, младићи Србије обављали су разне јавне радове и на тај начин су били склоњени од могућности да уђу у ратни сукоб са немачким окупатором. Ви зато називате Недића „квислингом“. Па није ваљда Милан Недић сачекао Немце у априлском рату 1941. године са цвећем у рукама, како је било у многим крајевима Краљевине Југославије. Он је за време априлског рата, као прослављени ратник из Првог светског рата, био на фронту. То је историјска чињеница. Можда је грех генерала Милана Недића што је као стари ратник схватио да судбину Другог светског рата не решавају недужне и узалудне српске цивилне жртве.

- У чланку, професоре, кажете: „Никоме у Француској не пада на памет да рехабилитира вишиевце, присталице маршала Петена, поготову оне који су били осуђени на смрт. У Паризу су после ослобођења покошени (наш поновни коментар је: Боже, спаси нас овакве терминологије која се користи за људе које стрељају) сви они који су, на пример, окупационе немачке војнике примили на стан“.

Па нје било баш тако. Шарл Де Гол није дозволио да се погуби маршал Петен, који је, иначе, био осуђен на смрт, изјавивши: „Француска не стреља своје маршале“.

Шта се дешавало у Србији након повлачења немачких трупа испред руских јединица које су надирале преко Дунава?

Новоустановљена власт кажњавала је на разне начине грађане Србије за које је сматрала да су се нечасно понашали за време немачке окупације Србије 1941-1945. године. Ми ћемо се ограничити само на три случаја:

случај генерала Драгољуба Дража Михаиловића. Генералу је суђено, а пресуда гласила: стрељање. Погубљен је: не желимо да коментаришемо само суђење, нити донету пресуду, већ желимо да поставимо питање – зашто српски народ не сме ни после 62 године да сазна где је сахрањен генерал Михаиловић? У доба мрачног Средњег века и инквизиције постојале су овакве мистерије, али зашто је у Србији у 21. веку, у доба компјутера, демократије и транспарентности, то и даље тајна.

случај генерала Милана Недића. О томе како је окончао живот постоје многобројне верзије и нагађања. Да ли је наша савремена историографија одгонетнула ову тајну, или узима „здрово за готово“ оно што су објавили људи који су га ухапсили и држали у затворској ћелији. Зар за српске нараштаје који долазе не би било лековито да сазнају праву историјску истину?

је случај председника Српске краљевске академије Слободана Јовановића. Није јасно, зашто сте се, професоре Станковићу, окомили и на њега. Зашто га нисте оставили да на миру почива у свом гробу у Енглеској? Слободан Јовановић по своме свестраном дару спада у оне људе који се у малобројним народима, а такав је и српски, рађају сваких сто година. Да ли треба, а сматрамо да треба, да подсетимо да је био бриљантан ум у свим областима којима се бавио: такав је правни научник, изврстан је есејиста и књижевни критичар, историчар, најбољи је стилиста који је писао на српском језику до данас. Потicao је из честите српске породице која је обележила земљу у 19. и 20. веку. Био је велики српски патриота у оба светска рата. Када је у дубокој старости умирао у Лондону, показао је присутним пријатељима свој новчаник, говорећи: „Ту има нешто новца, ваљда ће бити за покриће трошкова моје сахране“. Тај велики српски научник и патриота који је волео свој народ и био му бесконачно одан, осуђен је истом пресудом, којом и Дража Михаиловић, али и многи други.

Српска либерална странка, у редовном судском поступку, изборила се за рехабилитацију Слободана Јовановића. Поносни смо на то, мада нам није јасно од којих је то кривичних дела требало рехабилитовати тог великог патриоту.

Сада се боримо да се пренесу Јовановићеви посмртни остаци у Србију, коју је бескрајно волео.

У разговору, који сте, професоре Станковићу, водили са новинаром „Политике“ Кљакићем, било је још тема које сте коментарисали *ex katedra*, али пошто се ради о коментарима који не носе у себи потребну објективну историјску димензију, сматрали смо непотребним да се тиме бавимо.

У Београду, 8. јула 2008.